

תחרות החנוכייה והמנורה

נאיר את העולם בסימן הנושא השנתי "לעבדה ולשמרה"

מצורפת הצעה ללמידה בין תחומית לקראת חנוכה המשלבת בין לימודי הקודש ולימודי המדע והטכנולוגיה. הכנת חנוכייה שתאיר את נושא האקלים והסביבה, חיבור של התלמידים לתחומים: תורני - מדעי - טכנולוגי - אקולוגי.

בחג החנוכה אנו מדליקים נרות חנוכה בחנוכייה כדי לפרסם את ניצחונם של החשמונאים במרד נגד היוונים ולזכר נס פך השמן שבו הדליקו את המנורה בבית המקדש, פך אחד קטן עם שמן טהור שיכול היה להספיק ליום אחד בלבד הספיק לשמונה ימים. במקורות ובהלכה נמצא שהחנוכייה נקראת בשם 'מנורת חנוכה'.

נצל את חג החנוכה כדי לחשוף את התלמידים להבדלים בין המנורה לחנוכייה, לדומה והשונה. נשלב טכנולוגיה - נלמד מה דרישות המוצר – מה הכללים וההנחיות ההלכתיים לבניית החנוכייה והמנורה. התלמידים יתכננו מאיזה חומרים ניתן לבנות את החנוכייה/מנורה בהקשר לנושא השנתי "לעבדה ולשמרה", לקיימות ומשבר האקלים. התלמידים יבנו חנוכייה יצירתית כך שתעמוד בכללים ותעביר מסר בהקשר לנושא השנתי.

התחרות נושאת פרסים לביה"ס ולתלמידים.

הצעת דרכי פעולה לביה"ס ללמידה בין תחומית שלוב של מורה הקודש והמדעים:

למידה בחברותה של צעירים ובוגרים (ג-ו), לימוד משותף על הלכות החנוכייה ומבנה המנורה הכתוב בתורה והשוואה ביניהם (מצורפים דפי לימוד והשוואה), **וסיכום דרישות המוצר**, הכללים ההלכתיים לבניית החנוכייה. מומלץ לחדד את ההבנה לגבי הדרישה בתורה "מקשה אחת תעשה אותה" בעבר מעשה ניסי ובהווה – עיבוד מתכות – יציקה. ממליצה לשלב את רב בית הספר או מורים לקודש לנהל את הלימוד בחברותה.

ההמלצה שהמורה למדעים תנחה את התלמידים לבניית החנוכייה, התייחסות לבחירת חומרים, עיצוב, יצירתיות וקיימות.

א. טכנולוגיה - הבנת דרישות המוצר - **בניית חנוכייה** לפי כללי ההלכה שנלמדו, בחירת חומרים בהקשר לקיימות, חנוכייה יצירתית שתעביר את המסר של "לעבדה ולשמרה" קיימות ומשבר האקלים.

ב. **כתיבת הסבר** על בחירת החומרים ועצוב החנוכייה.

ג. **בחירת שם** לחנוכייה שתעביר את המסר של סעיף א.

ד. **איתור טקסט מהמקורות התורניים** הקשור לנושא "לעבדה ולשמרה" קיימות ומשבר האקלים.

ה. **"מיטיבי לכת"** – בתי ספר תורניים, קבוצות מצטיינים וכד' (ההתייחסות בפרסים תהיה בהתאם) למידה קצת יותר מפורטת על עיטורי המנורה ומתן אפשרות לתלמידי ה-ו לבנות את המנורה בתנאים של היום (חומרים, חיבור חלקים וכד') ולאור הדרישה בסעיף א. מומלץ לבנות את המנורה עם קנים ישרים כמו האיור השמאלי בדף הלימוד.

ו. **תערוכה בית ספרית ובחירת החנוכייה המנצחת**- העומדת בקריטריונים. בבתי ספר "מיטיבי לכת" גם את המנורה.

ז. **הכנת מצגת "תוצרי העשייה החינוכית" לתחרות** – המצגת צריכה לכלול תמונות והסברים : למידה בחברותה על המנורה והחנוכייה, תערוכת החנוכיות, תמונה ברורה של החנוכייה המנצחת הכוללת שם התלמיד, הסברים וטקסט תורני. בתי ספר "מיטיבי לכת" ישלחו גם תמונה של המנורה המנצחת עם הסברים וטקסט התורני.

בעמוד הראשון של המצגת יש לכתוב את שם ביה"ס, ישוב, מחוז, שם המנהל ושם המורה למדעים והמייל שלה.

את המצגת יש לשלוח אלי למייל: zipicohen567@gmail.com עד לתאריך

ד' בטבת (28.12.22)

מצורפים : מחוון להערכת החנוכייה, דפי לימוד לתלמידים וטבלת השוואה.

בהצלחה רבה!

ציפי כהן

מדריכה ארצית למדעים יסודי בחמ"ד

מחווון לבדיקה והערכת החנוכייה / מנורה

תחום הערכה	אחוז %	אחוז 100 %	חלקי 70 %	חסר 10 %
כשרות החנוכייה	20%	חנוכייה כשרה.		החנוכייה אינה כשרה
יצירתיות בחנוכייה	10%	חנוכייה יצירתית וחדשנית ולא שגרתית	חנוכייה ברובה יצירתית ולא שגרתית	החנוכייה אינה חדשנית
בחירת חומרים מתאימים	20%	החנוכייה עשויה כולה מחומרים בשימוש חוזר.	החנוכייה ברובה עשויה מחומרים בשימוש חוזר	החנוכייה עשויה מחומרים שאינם בשימוש חוזר או רק במעוט מהחומרים
היבטים חזותיים ואסתטיים	10%	עיצוב וביצוע מוקפדים רמת גימור גבוה	עיצוב וביצוע בינוניים	הביצוע או הגימור רשלניים
הסבר על החנוכייה מותאם לנושא: "משבר האקלים."	20%	ההסבר ברור ומותאם לנושא משבר האקלים תוך שימוש במושגים הרלוונטי לנושא ניתן הסבר למושגים	הסבר חלקי או המושגים לא מוסברים	אין הסבר ההסבר אינו קשור לנושא משבר האקלים
מצורף קטע ממקור תורני המתאים לנושא: "משבר האקלים"	20%	הקטע \ פסוק מתאים לנושא . מצורף רישום מדויק של המקור	המקור אינו מתאים לחנוכה ולנושא משבר האקלים. או מצורף רישום שאינו מדויק	אין ציטוט של פסוק.

דף לימוד על הלכות החנוכייה – מתוך פניני הלכה

1. ראוי להדר ולהדליק את הנרות בחנוכייה נאה, כל אדם לפי יכולתו. ומי שאין לו חנוכייה יכול להדביק את נרות השעווה על משטח ישר ולהדליקם, וכן יכול לקחת כוסיות ולהניח בהם שמן ופתילה ולהדליקם.

הסבר במילים שלך כיצד ניתן להדר בהדלקת החנוכייה? _____

2. יש להקפיד שיהיה רווח בין הנרות, כדי שכל נר יראה לבדו ויתפרסם הנס. צריך להיזהר שאם יהיו קרובים מידי, שלהבתם של שני נרות תתאחד ואזי לא יצא בהם ידי חובה, כי יראו כמדורה ולא כנר. בנרות שעווה מצטרף חשש נוסף, שאם הנרות יהיו קרובים מידי הם יתיכו זה את זה ולא יוכלו לדלוק כשיעור חצי שעה.

מהו כלל ראשון בבניית החנוכייה? _____

3. לכתחילה יש להעמיד את הנרות בשורה שווה, כדי שכל הרואים יוכלו לראות את הנרות ביחד, ולהבחין במספרם המכוון כנגד הנס. מצד הדין קיים המצווה גם אם הנרות לא מונחים בשורה שווה בתנאי שהנרות מופרדים וניתן לסופרם כנגד ימי החנוכה.

מהו הכלל השני בבניית החנוכייה לכתחילה? _____

4. כדי שלא יבוא אדם לידי איסור של שימוש לאור הנרות, נהגו להדליק נר נוסף לשמש. כדי שלא נטעה במספר הנרות, מניחים את השמש בגובה שונה או במרחק מן הנרות, כדי שיהיה ניכר לכל הרואים, מי הם הנרות ומי הוא השמש ונהגו להניחו גבוה יותר.

מהו הכלל השלישי בבניית החנוכייה? _____

5. האם מיקום השמש קבוע? _____

6. מאיזה חומר צריך לבנות את החנוכייה? _____

7. סכם את דרישות המוצר - כללי החנוכייה הכשרה והמהודרת: _____

_____

_____

דף לימוד על בניית המנורה מתוך הכתוב בחומש שמות כ"ה

"וַעֲשִׂיתָ מְנֹרֶת, זָהָב טָהוֹר; מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה הַמְּנֹרֶה, יָרְכָה וְקָנָה, גְּבִיעֶיהָ כַּפְתָּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ, מְמֻנָּה יִהְיוּ. לֹט כֶּכָּר זָהָב טָהוֹר, יַעֲשֶׂה אֹתָהּ" . (ניתן להיעזר במילון)

מאיזה חומר צריך לבנות את המנורה?

כיצד חיברו את חלקי המנורה ?

באיזו שיטה ניתן בימינו להכין מוצר ממקשה אחת? (לתלמידי כיתות ה-ו שלמדו על שיטות עיבוד מתכות)

"וּשְׁשֵׁה קָנִים, יֵצְאִים מִצְדֵּיהָ: שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה, מִצְדָּה הָאֶחָד, וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה, מִצְדָּה הַשְּׁנִי.....וַעֲשִׂיתָ אֶת-נֹרְתֶיהָ, שְׁבָעָה; וְהָעֶלָה, אֶת-נֹרְתֶיהָ, וְהָאִיר, עַל-עֶבֶר פְּנֵיהָ" .

כמה קנים היו במנורה?

האם סדור הקנים קבוע? הסבר תשובתך

"שְׁלֹשָׁה גְּבָעִים מְשֻׁקְדִים בְּקִנְהָ הָאֶחָד, כַּפְתָּר וּפְרָח, וּשְׁלֹשָׁה גְּבָעִים מְשֻׁקְדִים בְּקִנְהָ הָאֶחָד, כַּפְתָּר וּפְרָח; כֹּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים, הַיֵּצְאִים מִן-הַמְּנֹרָה ..... וּבְמְנֹרָה, אֲרָבָעָה גְּבָעִים: מְשֻׁקְדִים--כַּפְתָּרֶיהָ, וּפְרָחֶיהָ....."

התבוננו בתמונות של המנורה ובכתוב בתורה והקיפו את התשובה הנכונה:
בתורה יש הנחיה מדויקת איך לקשט את המנורה / ניתן לקשט את המנורה כרצוננו.
מילון: מקשה – לבנות את המנורה מגוש אחד של החומר, בלי לחבר חלק לחלק.

טבלת השוואה בין החנוכיה למנורה לפי המקורות

השלימו או הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה לאור מה שלמדתם.

<u>מנורה במקדש</u>	<u>חנוכיה</u>	<u>קריטריונים להשוואה</u>
		החומר ממנו עשוי הכלי
כן / לא	כן / לא	בנויה מגוש אחד של חומר
כן / לא	כן / לא	ניתן לחבר את החלקים.
		מספר הקנים
כן / לא	כן / לא	צורך בשמש
כן / לא	כן / לא	קישוט הקנים לפי ההנחיות מדויקות
כן / לא	כן / לא	קישוט הקנים כרצון המעצב
כן / לא	כן / לא	צריך רווח בין הקנים
כן / לא	כן / לא	סידור ועיצוב הקנים קבוע
כן / לא	כן / לא	לכתחילה הקנים צריכים להיות בקו ישר אחד.
כן / לא	כן / לא	הנחיות הבניה מאפשרות גמישות ויצירתיות